

g l a s

slovenske kulturne akcije

L. VIII. 1-2 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 31. I. 1962

SLOVENSTVO NI V NEVARNOSTI. . .

(„Novi list“ želi biti pomirjen glede usode slovenske literature.)

Zaskrbljenost za usodo slovenske literature, ali bolje slovenstva, ki jo že več let občutijo vsi, ki jim je slovenstvo osnovna postava njihove človečnosti, se je izrazila tudi v članku, ki ga je znan slovenski kulturni delavec v Trstu napisal za kulturno stran „Novega lista“. Splošno znano je, da ta list odklanja vsakršno politično opozicijo nasproti sedanjemu režimu v Jugoslaviji. Članek je izšel 5. oktobra 1961. Povod sta mu dala kongres Zveze književnikov Jugoslavije v Sarajevu in kongres Zveze jugoslovanskih slavistov v Ljubljani, ki sta se tiste dni vršila. Pričakovali so v Trstu nekateri, da jim bosta ta dva kongresa prinesla pomirjenja v „tihih skrbi, ki jih gloda že nekaj časa — že nekaj let, bi pravzaprav radi dejali“. Že kakih deset let se zabrisuje pojem slovenske literature s tem, da se v tujini vedno bolj uporablja v uradnih predstavljanjih izraz jugoslovanska literatura, da doma vedno pogosteje pišejo izraze „naš jezik“ in podobne tudi v primerih, ko ne gre za slovenščino in slovenske pisce. Iz nejasne uporabe besed, kot so „naš“ itd., ne glede na to, če se nanaša ta svojilni zaimek na slovenskega, hrvaškega, srbskega ali makedonskega pisatelja, pač nujno sledi, da gre za eno in isto literaturo.“ Iz tega pa spet logično sledi, da je n. pr. slovenska literatura le še del te skupne, ene literature, ne pa samostojna narodna literatura.“ Doslej so se kulturniški sodelavci „Novega lista“ „tolažili“, „da gre le za nerodne dobesedne prevode iz srbohrvaško pisanih poročil ‘Tanjuga’, kjer je n. pr. srbski avtor pač z neko upravičenostjo uporabil besedo ‘naš’, ker je pač tako računal, da bodo natisnili in brali njegovo poročilo na srbskem jezikovnem področju.“ Toda razni dogodki zadnjega časa so jih prepričali, da ne gre samo za stilistične nerodnosti površnih in nesposobnih prevajalcev, temveč „da se skrivajo v tem neke tendence“. Take oznake so začeli namreč uporabljati že tudi slovenski pisoci peresnikarji. Ljubljanske revije kot „Naša sodobnost“ in „Naši razgledi“ so vedno znova prisiljeni braniti pravice Slovencev do lastnega slovstva in lastne kulture zoper nazore in prakso raznih južnobratskih kulturnih tvorcev in ustanov.

Tržaški kulturniki priznavajo, da se doslej niso razburjali in niso načelnjali vprašanja, ker so upali, da gre le za anahronistične pojave „kulturnega jugoslovanstva“. Molčali so tako ob raznih antologijah „jugoslovanske literature“ v tujini. Toda ko je prišla s kongresa jugoslovanskih pisateljev v Sarajevu vest, da bo Zveza jugoslovanskih pisateljev prosila za članstvo v mednarodnem PEN-klubu, se čutijo dolžne, da oglasijo svoj odločen protest. Tako učlanjenje bo namreč „pred svetom isto, kot da obstaja v Jugoslaviji ena sama ‘jugoslovanska’, to je državna literatura. Literature posameznih jugoslovanskih narodov bodo kot nesamostojne narečne ali ‘regionalne literature’ predstavljale le del ‘enotne jugoslovanske’ literature. To pa ni le lažno, ampak bi pomenilo velikansko krivico slovenski literaturi in slovenskemu narodu, ki mu je lastna literatura zaradi manjkajočee lastne države pomenila najplemenitejši in najvažnejši izraz narodnega življenja.“ „Tu gre za bistveno, za Slovence zelo, zelo važno za-
devo.“

Pogumne besede kulturnikov okoli „Novega lista“ žal izgubijo na svoji jasnosti, ker se v končnem odstavku oni (ali glavno uredništvo?) vnovič zatekajo v interpretaciji omenjenih protislovenskih, vendar sistematično hotenih, pojavov k „velikemu nesporazumu“, celo spet k „površni stilizaciji“. Izražajo upanje, da bodo slovenski kongresni zastopniki, ki v Sarajevu „niso v tem pogledu pokazali večje občutljivosti in prizadetosti“, popravili svojo pomoto, saj „je še čas“. Pričakujejo tudi, da bo Društvo slovenskih književnikov v Ljubljani „znalo varovati čast in interese slovenske literature“.

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Koroški list „Naš tednik-Kronika“ je objavil dopis slovenskega kulturnega delavca in znanstvenika, ki je obiskal „Knjižni sejem“ v Frankfurtu. Iz dopisa posnemamo:

„Knjižni sejem v Frankfurtu je največja knjižna razstava na svetu... Na letošnjem sejmu je bilo 1900 razstavljalcev, od tega 1140 iz 31 tujih držav... tako so bili zastopani vsi pomembnejši kulturni narodi po knjigah v lastnih jezikih. Kljub udeležbi Jugoslavije pa knjig slovenske literature nisem mogel zazreti, kot da bi bili Slovenci narod brez književne umetnosti, narod brez lastne proze in poezije... Že pred dvema letoma je pisatelj Gruen v ljubljanskih „Naših razgledih“ ožigosil izključitev slovenskih knjig iz mednarodnih sejmov, njegov glas pa je ostal glas vpijočega v puščavi. Lani in letos se je v Frankfurtu ponovilo isto. Zakaj slovenske založbe ne nastopajo samostojno... Gospodje, ki so razstavo organizirali, so morda dobri strokovnjaki za prodajanje knjig, prav gotovo pa ne vedo, katera je najbolj pomembna in značilna knjiga za kak narod. Če bi to vedeli, bi razstavili vsaj Andrića. Andrića v Frankfurtu ni bilo, čeprav je že več let svetovni tisk o njem pisal kot pisatelju ki ima največ izgledov za Nobelovo nagrado. Res jo je teden dni kasneje dobil. To dejstvo pričča o kulturni ravni razstavljalcev, ki so na odlično mesto postavili „remek-delo“ z naslovom: „Kako treba, da se žena dobro odjeva.“

Tiska se
MEDDOBJE
Leto VI, štev. 5/6

Dante
I. del
BOŽANSKA KOMEDIJA
Prevedel Tine Debeljak

Še je v zalogi delo iz svetovne klasike; cena broširanemu izvodu: 100.— pesov

TARIFA REDUCIDA
Concesión 6228
Registro Nacional
de la Propiedad Intelectual
Nº 624.770

IVAN MEŠTROVIĆ JE UMRL

Hrvaški umetnik, kipar *Ivan Meštrović* je 16. januarja letos umrl v Združenih državah, kjer je bil dolgo let profesor na katoliški univerzi Notre Dame. V umetnostnem življenju jugoslovanskih narodov je njegovo ime izredno mnogo pomenilo, saj je s svojo umetnostjo prodril v prvo vrsto svetovnih umetnikov. Bil je velik prijatelj in tudi sodelavec velikana slovenske umetnosti, arhitekta Jožeta Plečnika. V mladih letih sta bila skupaj na Dunaju in leta 1959 je „Naša sodobnost“ v Ljubljani objavila del korespondence med njima izpred leta 1910. Gotovo se je dopisovanje med obema nadaljevalo tudi pozneje.

Slovenski kulturni akciji je bil Meštrović zelo naklonjen, saj je dovolil, da je priredila leta 1954 razstavo njegovih del, ki so bila v Buenos Airesu. Spremljal je njene publikacije in je pohvalil delo naših umetnikov pri njihovi opremi.

Slava njegovemu spominu!

Za SKLAD GLASA so darovali: g. Anton Kovač, Villa Ballester, 400 pesov; g. Lojze Ambrožič, Kanada, 6 dol.; g. Jože Paternost, University Park, ZDA., 5 dolarjev. — Vsem: iskrena hvala!

— „Naša sodobnost“, edina literarna revija v Sloveniji (pred revolucijo smo jih imeli vsaj štiri), obsoja v svoji decembrski številki iz lanskega leta politiko jugoslovanskih filmskih podjetij v Sloveniji. Člankar navaja, da obišče filmske predstave v Sloveniji letno vsaj 20 milijonov ljudi; toda podjetja se kljub protestom in opozorilom nočejo odzvati želji, da bi bili v Sloveniji napisani in podnaslovi v filmu v slovensčini. Tako silijo slovenske gledalce, da se morajo privajati enotnemu „državnemu jeziku“, kajti film bodo razumeli samo, če se ga nauče.

— Prijatelj iz ZDA. nam piše: „... Slovenska knjiga in beseda je dragocena in ne mara, da bi zaspala radi nepodpiranja s strani novih Slovencev. Knjige, ki sedaj izhajajo v inozemstvu, so neprecenljive vrednosti. Še Jugoslavija jih je vesela. Res, da slovenščina ne napreduje, ker nima zveze z narodom, ali je kljub temu še vedno vredna branja in podpore. In kar največ velja: svobodna je v izražanju.“

Prijatelj iz Trsta pa nam piše: „Vsekakor pa je 'Glas' zelo dober zaradi pravega prijema...“

— V Glasu št. 24./1961 je izostal v članku „Avtor o svoji Novi pesmi“ podpis pisca — T. D. — Prav tako je pri navajanju avtorjev Spominov v članku „Meštrovićevi spomini“ izpadlo ime Franja Šukljeta, kranjskega deželnega glavarja.

— „Savremena administracija“ (izdavaško štamparsko poduzeće, Beograd, p.p. 479, Dom štampe Moša Pijade) objavlja v „Delu“ (glasilo SDZL Slovenije), da imata Državna založba Slovenije in Cankarjeva založba v Ljubljani v stalni prodaji njene edicije. Slovenci imajo tako na razpolago v teh dveh knjigar-

DANTEJEVA DIVINA COMEDIA

V SLOVENSKIH PREVODIH

Tržaški pisatelj *dr. A. Rebula*, čigar dela so izšla v Ljubljani pri Slovenski Matici in je bil odlikovan s Prešernovo literarno nagrado, je doktoriral na univerzi v Rimu s témo pod gornjim naslovom. Izvleček iz te disertacije je izšel zdaj pod naslovom „*La Divina Comedia nelle traduzioni slovene*“ v znanstveni reviji slavistov rimske univerze *Ricerche Slavistiche*, VIII, 1960, str. 200—252, ki jo urejuje prof. Maver.

Dr. Rebula omenja vse slovenske prevode iz Dantejeve Komedije, kar jih je mogel zaslediti v slovenski književnosti. Začenja z *M. Čopom*, kot velikim poznavavcem Danteja, ki ga pa ni prevajal, pač pa ga je prevajal njegov brat *Janez Čop* (Knez Ugolino) l. 1835 za Vrazovo in Miklošičevo antologijo *Cvetlice* z vertov vsakega izobraženega. Antologija ni izšla in prevod se je izgubil. Sam *Vraz* se je lotil odlomkov III. speva, ki pa jih ni tiskal. Če bi jih bil tiskal, bi bil to eden prvih slovenskih prevodov iz Komedije (pred njim samo poljski leta 1817). Vrazove verze je priobčil šele l. 1952. Slodnjak iz rokopisa. Prvi prevod, ki je izšel v tisku, je bil *Koseskega* (1877), ki je neresen prevod. Grofa Ugolina je poslovenil l. 1885 v Trstu tudi *Franjo Zakrajšek*. Celo življenje pa je posvečal Danteju in Komediji *msgr. dr. Jože Debevec* (Komedija je izhajala v DS od 1910 do 1925). V svoji „neizmerni skromnosti“ poudarja D., da hoče biti samo filološki prevajalec, toda Rebula odkriva, da „bi bilo krivično smatrati ga samo za filologa, kajti številni so primeri, kjer kljub svoji skrupulozni natančnosti, držati se izvornika, dosega vendarle zadovoljive uspehe tudi z ozirom na umetnostno ceno. Glavni pomen njegov pa je, da je opravil dragoceno delo za njegove naslednike, gladeč jim pot...“ Nasprotno pa je *Župančičev* prevod (I. speva, zlasti pa V. Frančiška da Rimini iz l. 1914 in 1921) „kongenialen ter ga dosedaj še nihče ni prekosil“, čeprav tudi on ni „brez madežev“ (hrvatizmi). Zadnji spev Raja je prevel v času leta 1914 *Aleš Ušeničnik* in je „njegov prevod boljši od Debevecovega, odlikuje ga jasnost in jedratost“. (Ne primerja pa z Ušeničnikom Gradnikovega prevoda istega speva v Terseglavovem komentarju k Fabrovemu Duhovnemu razvoju krščanskega človeka (1943). — Ali ga ne pozna?) Nato preide na povojne fragmentarne prevode Cirila Zlobca v Glasniku Slov. Maticice (1955) in je Zlobec boljši od Debeveca v refleksivnih primerih, pa slabši v imaginativnih, to je „bistveno pesniških“.

Nato preide k *Gradnikovemu* prevodu Pekla (Ljubljana 1959), ki je izšel „v zelo skromni obliki“ in s preveč sumarno spremno besedo in komentarjem Nika Koširja“. Pri G. omenja najprej, da se je po Župančiču spet lotil prevoda „pesnik...“, ki si je med obema vojnama delil z Župančičem slovenski pesniški primat“. Toda „pri vsem spoštovanju, ki ga ima do pesnika Gradnika, mora reči — ad onor del vero —, da je dal vsaj problematični prevod“. Zamerja mu, da nikjer ne imenuje Debeveca, ko je od njega prevzemal kar cele odstavke rim, tako da nastaja ob njem „vprašanje originalnosti dela“. Navaja to izpisovanje kar v procentih: v VII. spevu je odlomek, kjer so od 18 rim samo tri Gradnikove, v XVI. od 26 samo 6; XIII. spev ima — 21 izposojenih rim. So „certi fines“. Vtis: „Pre-delava Debevecovega prevoda“, dasi „filološki prevod izpred 50 let ne more služiti za osnovo novega pesniškega prevoda...“ Poleg tega se da Gradnik ustrahovati od rim, s katerimi je znal spretno ravnati celo „filolog Debevec“, in je res „čudno, kako ta resnični pesnik zaradi rime dela nasilje Dantejevemu verzu... z enjambementi in mašili...“ Bravec in tudi občudovavec G. poezije... si mora staviti vprašanje, ali se G. kot poet vrti le okoli čisto instinktivnega lirizma, in se mu je iz-

gubila vsa močna predmetnost Dantejeva? Maši z nepotrebnimi epiteti, zaradi rim spreminja besede in jih prevaja po svoje itd. Celo besedni zaklad je manj bogat kot Debevčev, poleg tega je močno jugoslovaniziran in z novimi besedami, ki so nesprejemljive... Kljub temu, da „v celoti ne more dati pozitivne sodbe o tem poizkusu“, omenja nekaj prednosti pred Debevčevem: „slavnostni biblični patos... kar ni majhna vrednota.“

Nato preide k *Debeljakovemu* prevodu Pekla, ki je izšel v naši založbi SKA in nas zato še posebej zanima. Označi D. „kot enega viškov slovenske katoliške kritike pred vojno“, ki pa je svojo „literarno žetev v emigraciji še povečal... Zdi se, da ga je izkušnja emigrantstva pripeljala nazaj k pesniškim začetkom mladosti z deli..., katerih umetniška vrednost je tvegana, podlega zapoznelemu ekspresionizmu...“ Po tem uvodu preide k prevodu, „izdanem bolj reprezentativno kot Gradnikov, poživljenem z globokim ekspresionizmom lesorezov Bare Remec, in z bogatim uvodom prevajalčevim...“ Med vseni slovenskimi prevajalci je Debeljak prvi, ki v dolgem uvodu razpravlja na zelo izčrpen način življenje in delo Danteja. „In nič manj pomenljivo dejanje je to, da je dal slovenskemu bralcu celotno panoramo vse dantejevske problematike. V poklicu literarnega kritika, odprtega problemom moderne duhovnosti, je Debeljak sposoben, bolj kot učeni prof. Debevec, registrirati različne odmeve Dantejeve poezije pri modernih od De Sanctisa do Claudela... in ni skoraj dantejevskega problema, ki se ga ne bi dotaknil... od arabskih elementov do enciklike papeža Benedikta XV... Ta studija je torej zelo bogato informativna... čeprav se ji da tudi kaj oporekati, n. pr. pozornost, ki jo daje Papinijevemu žurnalističnemu članku... V tem primeru, ki ni edin, mu je ideološka pozicija vezala roke... V celoti je to najboljše, kar more najti o Danteju slovenski bralec. Po teh besedah o uvodu preide k prevodu, o katerem pravi, da pristopa „s strahom spričo Debeljakovega ekspresionizma, ki večkrat ne pozna mere, okuženega z neizbranim, kaotičnim in baročnim jezikom. Kljub temu moramo priznati, da je ta prevod boljši ne samo od Debevčevega temveč tudi Gradnikovega. Debeljak priznava, da bi brez Debevčevega prevoda ne bilo njegovega, toda „kljub tej izjavi je v tem pogledu tako samostojen, kot bi ne bilo pričakovati. Lahko rečemo, v vsi pohvalo Debeljaku, da je v najvišji meri originalen prevajalec, da je tudi prevodu dal absolutno osebni pečat, ter da sta tudi jezik in metrika izvirna. V nasprotju z Gradnikom, ki si izposoja kar serije rim od Debevca, je Debeljak povsem samostojen, z mamilimi izjemami“. Debeljak je tudi ohranil — v primerjavi z drugimi prevajalci — do originala večjo avtonomijo. Sicer ostane zvest vsebini Dantejevega verza... Toda kot slavist se zaveda razlike Dantejevega jezika in današnjega slovenskega... filološko vedno pozoren, v nasprotju z Gradnikom skuša dati Dantejevo interpretacijo kar najbolj ustrežajočo značaju slovenskega jezika (raba glagola, v katerem je moč slovenskega izražanja). Zato dela vtis „tekočega govora, jasnosti in sijaja, ki ga je slovenski bralec začutil — da ne govorimo o župančiču, ki je izven diskusije — samo v Ušeničnikovem fragmentu.“ Zaradi te spretnosti je bralec samo redkokdaj — zaradi temnosti kakšnega verza — prisiljen seči po originalu, da se mu zjasni...“ Ob jeziku ima nekaj pripomb. „Čeprav je Debeljak hvalevredno čulval, da bi mu dal ekspresionistično interpretacijo, ni znal čuvati svojega lastnega leksikona.“ In to je „greh, kajti pri njem se vidi, da ni prisiljen posegati po takih besedah zaradi nasilnosti rime, kot Gradnik...“ Navaja 25 besed, ki so po njegovem skovane (dasi jih ima deset od teh novi pravopis)... Njegov besedni material je bogatejši in bolj raznolik kot Gradnikov, ter je pozoren na živ pogovoren jezik, ni tuj tudi vulgarnim besedam in germanizmom, ki jih namenoma rabi, isto tako kot Vodušek, odlični prevajalec Fausta...“ Imenuje še „spretnost njegovo, vsekakor višjo od Gradnikove. V tem pogledu imamo vtis, da Debeljak obvlada neprisiljeno tisto tretjo rimo, ki je slaba točka vseh prevajalcev pred njim... Le malokakšna rima je prisiljena.“ „V celoti: Debeljakovo rima je ni samo polno in tekoče, temveč tudi bogato v kombinacijah na način, ki priča pri prevajalcu poznanje slovenske poetike.“ „Pohvaliti moramo predvsem tudi fonetične rime, ki jih je uvajal že župančič...“

Pomisleke pa ima, kar se tiče umetniškega efekta prevoda. „S svojo“ spretnostjo je Debeljak približal bolj kot Debevec ali Gradnik Danteja slovenskemu bralcu. Vtis o prevodu je, da je moderniziran z neko patino med realizmom in poljudnostjo, ne brez nekega retoričnega žilja. Prav gotovo je zelo popularen, in prav v tem pogledu je fatalen, ker mu manjka „gravitas“, neka vzvišenost, dostojanstvo v nasprotju z Gradnikom, ki je prav ta karakter Danteja dobro zadel... In greh je, da se to kaže prav v metaforiki, takorekoč v najbolj poetični stvari. „Tu se kaže prirojena Debeljakova lastnost, nagibanja k še povečavanju metaforike in postavljanju jo na koturn...“ Nekaj takih primer navaja; najhujši mu je izraz (II, 108), kjer stoji, „bolj kakor morskí pes navaljuje“. (Toda tu gre za tiskovno napako: moralo bi biti — morskí piš!, naša opomba). „Tako visoka dostojanstvenost originala pada skoraj na domači hišni nivo.“ „Zato se mu najbolj posrečijo realistični, dramatični in komični prizori: v njih je ravno moč tega prevoda.“ „Toda kljub temu moramo reči, da v celoti pomeni ta prevod pomembno delo... predstavlja s svojim pečatom, leksikalnim in stilističnim, važen korak v naporu, ki traja že sto let, dati Danteju slovensko obliko, ne nevredno avtorja Komedije.“

To so misli dr. Rebule o našem Danteju.

Če je na str. 230 ob Župančičevem prevodu V. speva poudaril, da ga je težko prekositi, da pa ga je „samo v nekaterih tertiinah prekosil Debeljak“; če na str. 246 stavi naš prevod po „jasnosti in preciznosti“ ob stran Alešu Ušeničniku; če večkrat poudarja, da je Debeljak prekosil Debevca (in ta je boljši od Zlobca) in celo Gradnika, „ki je z župančičem delil slovenski Parnas“ in je danes predstavniki slovenskih pesnikov v Akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani; kaj hočemo še več za potrdilo, da je Debeljakov prevod danes najboljši prevod celotnega Pekla in da je emigracija z njim v tekmi z domovino — po mnenju odličnega tržaškega kritika in pisatelja, močno vpoštevane tudi v Ljubljani — ustvarila veliko kulturno dejanje.

nah slavnega imena tudi najnovejše dotiskane izdaje iz upravne literature: Stane Vukič, Vojislav Obrenić, Branislav Djordjević, Priručnik za knjigovodje - kontiste (izdaja v latinici); Zoran Cerić, Zbirka propisa o udruživanju i poslovnoj saradnji u privredi; dr. Nikola Stjepanović, Ocenjivanje rada - procesna radnih mesta (prevod iz francoščine); Radomir Ljunović i Miodrag Nikolić, Priručnik za rad kućnih saveta; Dr. Andreja Delini, Administracija u zdravstvenoj službi; Velibor Ljubić, Zakon o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenoj službi; Milan Luković - Slavko Budjić - dr. Teofil Popović, Priručnik za primenu zakona o radnim odnosima; Uradni priročnik (!) Sekretariata Zveznega izvršnega sveta za delo; Vladislav Djordjević itd., Priručnik za rad mesne kancelarije (mestnega urada); 12 srbskih avtorjev, Priručnik za polaganje ispit za kvalificirane vozače motornih vozila. V prvi Jugoslaviji so vsi uradni zakonski teksti celo pod diktaturo izhajali v slovenščini. Ze pod Avstrijo so razne zbirke predpisov n.pr. za podkovske kovače bile prevajane v slovenščino.

DARUJTE

ZA TISKOVNI SKLAD!

V VSAK SLOVENSKI DOM — SLOVENSKO UMETNINO!

Priljubimo dve novi umetnici, ki sta ju zamejski umetniki poklonili Slovenski kulturni akciji za njeno IV. Umetnostno loterijo.

BOŽO KRAMOLC (Toronto)
SEN KRESNE NOČI

— Na mednarodnem festivalu „Gledališče narodov“, ki je vsako leto v Parizu, je v skupini opernih gledališč prejelo prvo nagrado Mestno operno gledališče iz zahodnega Berlina in sicer za izvedbo opere Arnolda Schönberga „Mojzes in Aron“. Pariška glasbena kritika je ugotovila, da je bila to najboljša izvedba na vsem festivalu. Prvo nagrado za najboljšega baletnega plesalca je prejel član istega ansambla plesalec Gert Reinhold in sicer za vlogo v baletu „Romeo in Julija“. Prvo nagrado za nastop eksperimentalnega gledališča je prejela skupina „Living Theatre“ iz New Yorka in sicer za uprizoritve del: „The Connection“, „Many Loves“ in za delo nemškega dramatika Brechta „V džungli velemest“.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Žal noben realistično misleč opazovalec ne more deliti optimizma, ki je bil že tolikokrat prevaran. Sedanje postopno likvidiranje samostojne slovenske literature v Jugoslaviji je namreč nujen nasledek totalitarnega jugoslovanskega državnega sistema. Izhaja logično iz marksističnega pojmovanja zgodovine in vloge malih narodov posebej. Že leta stalinistični epigončič Kardelj brezobzirno oznanja in uresničuje ustavne in upravne eksperimente, ki jim je ideološka osnova marksistično jugoslovenarstvo. Kardeljevemu reševanju „Slovenskega vprašanja“ piše sedanja stvarnost najbolj uničujoč komentar. Zlo je treba imenovati s pravim imenom. Rešitev slovenstva terja, da do kraja spoznamo, kako vsak totalitarizem obsoja male narode na smrt.

— Nad 50.000 tujcev je prišlo na festival v Bayreuthu, ki je trajal do konca avgusta 1961. Tokrat so nanovo uprizorili dve deli: „Tannhaeuserja“ in „Večnega mornarja“. Vlogo Venera je topot pela črnska pevka Grace Bumbry iz New Yorka, Elisabetho pa Victoria de los Angeles.

— Avstrijski dramatik Fritz Hochwälder je napisal novo dramo „Die Herberge“ (Prenočišče). Tokrat je vsebina policijska in je analiza tatvine in tatu, kjer se zločinec spremeni v tožitelja svojih sodnikov. Premiera je bila v Hamburgu in je kritika izvedbo sprejela z velikim navdušenjem, hvali pa zlasti psihološko globino.

— Edvard Kocbek je napisal daljšo razpravo o Alžiriji v zadnji dvojni številki Naše sodobnosti, ki je izšla sredi avgusta.

— Založba Suhrkamp v Frankfurtu je izdala antologijo „Muzej sodobne poezije“. Zajema svetovno poezijo od leta 1920 do 1945. Delo je uredil Hans Magnus Enzensberger. Vsega je zbranih 350 pesmi v prevodih iz 16 jezikov. Urednik meni, da sega moderna lirčna poezija čez meje narodov in držav in ustvarja že nov univerzalni poetični jezik. Dragocen je biografski dodatek na koncu knjige.

— Založba Amelang v Frankfurtu je priredila razstavo nemške emigracijske književnosti iz let 1933 do 1945. Katalog razstave je obsegal 1100 števil. Bila je to prva razstava del književnikov, ki so morali v dobi nacizma ustvarjati izven Nemčije. Dela vseh so sicer zbrana v Nemški knjižnici v Frankfurtu, toda še niso urejena. Knjižnica namreč nima dovolj prostora.

M. SAVINŠKOVA (Pariz)
ŠTUDIJA

— Na hebrejski univerzi v Jeruzalemu so se zbrali na kongres učenjaki z vsega sveta, da so razpravljali o problemih judovske zgodovine in kulture, zlasti v daljni preteklosti.

— Slovenski filmski in gledališki delavci in umetniki, ki so se udeležili nedavnega filmskega festivala v Pulju, se hudo pritožujejo nad njegovo organizacijo. Te tožbe se ponavljajo že vrsto let, a je vedno slabše.

— Pariz preživlja dobo invazije črnskih umetnikov in igralcev ter pevcev iz vseh delov Afrike. Sicer pojejo ali igrajo v francoskem jeziku v afriškem ritmu, se francoska kritika izraža, da so jim ti gostje še vedno ljubši kot nemški ali ruski...

— Ne samo pisateljčina osebna duhovna pot „od marksizma in ateizma h krščanstvu“, tudi zadnjih petdeset let zgodovine nemškega duha se zrcali v knjigi Gerte Walther „Zum anderen Ufer“ (Na drugi breg), ki je letos izšla (strani 712). Nekrščena hči brezvernega socialističnega zdravnika je rasla brez verskega pouka. Vrgla se je v navdušen študij Marxa. Doktorirala je iz filozofije pri A. Pfänderju, ki je zaslužen za fenomenološko osnovanje logike in psihologije. Ko ji je inflacija pogoltnila nemajhno očetovo zapuščino, je morala v službo, pa je vendar vztrajala pri študiju. Izdala je knjigo „Phänomenologie der Mystik“. Svoje prvo religiozno doživetje je doživela že kot akademičarka, vendar se je dala krstiti šele po 25 letih. Zelo so vplivala na njeno odločitev globoka predavanja enega največjih sodobnih filozofov p. Erika Przywara S.J.